

Monitoimijaisen arvioinnin
alatyöryhmä
Työryhmätapaaminen
21.8.2017
Pirkanmaan LAPE Pippuri

Asialista

Monitoimijaisen arvioinnin alatyöryhmä 21.8.2017 klo 13-15

1. Esittäytymiset ja millaista kokemusta itse kullakin on arvioinnista
2. Pari diaa Lapesta ja Pippurista
3. Monitoimijaisuus Lape-hankkeessa
4. Monitoimijaisuuden viitekehyksen esittely
5. Ryhmätyöskentely: Miten lapsen ja perheen tilannetta arvioidaan vuonna 2027?
6. Ryhmän työskentelyperiaatteet, koordinaattoreiden ja muiden ryhmäläisten vastuu ja tehtävät, odotukset
7. Kotitehtävä: Ryhmän tavoitteiden ja toimenpiteiden konkretisointi
8. Kysymyksiä ym.

Nykytilanne

- Lapsen ja perheen tilannetta kartoitetaan säännönmukaisesti erilaisissa matalan kynnyksen palveluissa (neuvolassa, varhaiskasvatuksessa, kouluterveydenhuollossa), sosiaalihuollossa (sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi, lastensuojelulain mukainen lastensuojelutarpeen selvitys), perusterveydenhuollossa, erikoissairaanhoidossa jne.
- Eri toimijat tekevät omat arvionsa ja asiakassuunnitelmansa, suunnitelmat erillään toisistaan. Kokonaiskuvan muodostaminen lapsen ja perheen tilanteesta palvelujärjestelmän yhteisenä haasteena.
- Arviointikäytännöt vaihtelevat kunnissa, ei yhteistä mallia/viitekehystä

Aiempiä selvityksiä ja kehittämistyötä

- Lasten mielenterveysverkkotyöskentelyssä (PSHP) kartoitettu terveydenhuollon ja sivistyspalveluiden käytössä olevia arviointimenetelmiä
- Lasse-hankkeessa selvitetty, kehitetty ja jalkautettu hyviä käytäntöjä lastensuojelutarpeen selvitykseen
- Sosiaalihuoltolain mukaisia palvelutarpeen arviointikäytäntöjä kartoitettu soittokierroksella keväällä/kesällä 2017 Pippuri-hankkeessa
- Lapen valtakunnallisessa erityis- ja vaativan tason työpajatyöskentelyssä laadittu arviointiin yhteinen viitekehys
- Jne.

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE)

Mitä tavoitellaan?

- Lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin lisääntyminen
- Oikea-aikainen pääsy palveluihin
- Yhteistyöstä yhteiseen työhön
  - Palveluiden yhteensovittaminen
    - Maakunnat, kunta, järjestöt, seurakunnat
- Yhtenäinen palvelutarjonta asuinpaikkakunnasta riippumatta
- Erityispalveluiden tarpeen ennaltaehkäisy
  - Kustannussäästöt
- Vaikuttavammat, kustannustehokkaammat palvelut
  - Tiedolla johtaminen
  - Ammattilaisten osaamisen edistäminen
- Asiakkaiden osallisuuden lisääntyminen
- Asiakastietojen yhdistäminen

Muutoksen tavoitteena ovat nykyistä lapsi- ja perhelähtöisemmät, oikea-aikaisemmat, tasalaatuisemmat, vaikuttavammat, kustannustehokkaammat ja paremmin yhteen sovitettut palvelut.

Lapsiperheiden palvelut integroidaan kaikilla tasoilla

2019 SOTE: Maakunta järjestää kaikki lasten ja perheiden sosiaali- ja terveyspalvelut ja yhteen sovittaa eri tuottajien palvelut sujuviksi ja asiakaskeskeisiksi hoito- ja palveluketjuiksi.

2017-2018: Sos. ja terv.huollon järjestämisuunnitelma

Keskitetty yliopistosairaala- paikkakunnille

Keskitettyt palvelut, tarjolla jokaisessa maakunnassa

Tuotetaan lähipalveluina

TERVEYDEN JA HOITOTIETOINEN LAITOS

Hankkeen toteutuminen Pirkanmaalla 2017-2018

- **Alueellisesti laajana:** mukana kaikki maakunnan kunnat
- **Monitoimijaisesti:** kunnat, järjestöt, seurakunnat, yksityiset toimijat
- **Hallinnonalojen rajat ylittäen**
- **Lapset, nuoret ja heidän vanhempansa mukana** kehittämistyössä

Hankehenkilöstö

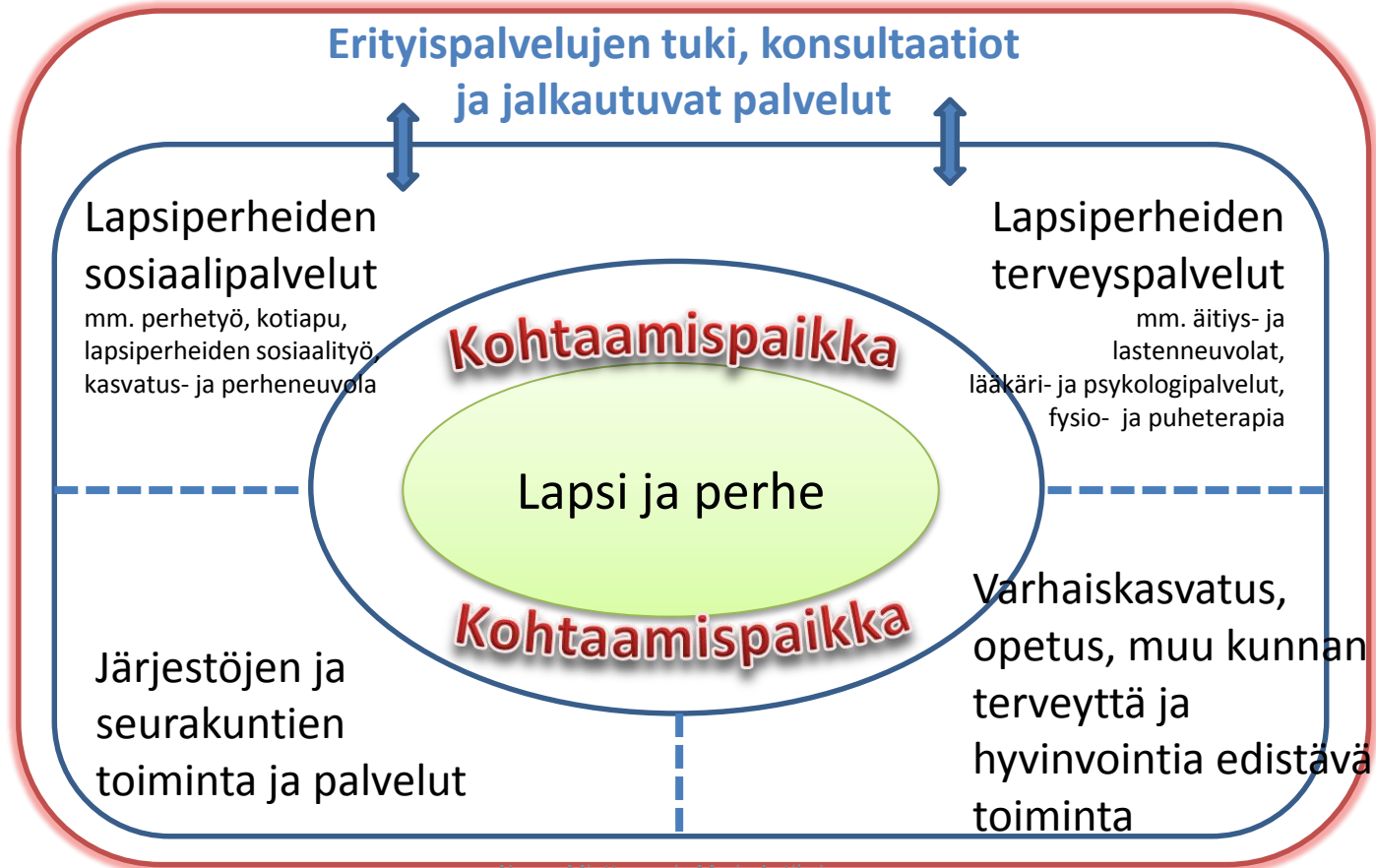
- Kehittämispäällikkö Hanna Harju-Virtanen
- Muutosagentti Titta Pelttari
- 10 projektikoordinaattoria ja projektisihteeri

Hanketoimijoina Pirkanmaan kuntien lisäksi MLL (Hämeen piiri ja Tampereen osasto), Setlementti Tampere, Pikassos, PSHP, Tampereen yliopisto ja TAMK.

Kehittäjäkumppaneina mukana ovat Pelastakaa Lapset, Tampereen kaupunkilähetys, Seurakunnat, SPR Nuorten turvatalo Tampere, Kansalaistalo Mansikkapaikka, Muotialan asuin- ja toimintakeskus ry, Kölvin monikulttuurinen nuorisotyö ry, Miessakit ry, Parasta lapsille ry, Suomen mielenterveysseura ja Kolmostien terveys.

Perhekeskuksen toimijaverkosto

Monitoimijaisen arvioinnin kehittäminen Pippuri-hankkeessa

Pippuri: Monitoimijaisen arvioinnin ja työskentelyn kehittäminen

Monialainen arviointimalli (vastuuryhmä 1. perhekeskustoimintamalli)	Monitoimijainen arviointimalli (vastuuryhmä 7. erityis- ja vaativan tason palvelut)	Lastensuojelun sosiaalityön moniammatillinen malli (vastuuryhmä 6)	Hybridi-malli (vastuuryhmä 7)
Mallinnetaan monialainen arviointi, jossa toteutuvat asiakaslähtöisyys, varhainen tunnistaminen, toimijoiden verkostoituminen ja oikea-aikaiset palvelut.	Monialainen arviointi: yksi arviointi ja yksi yhteinen palvelusuunnitelma asiakkaille, jotka tarvitsevat yhtä aikaa monenlaista palvelua	Toteutetaan lapsia ja perheitä yksilöllisesti ja kokonaisvaltaisesti auttava, monitoimijainen toimintamalli (Hackneyn malli) lastensuojelun sosiaalityöhön	Yhdistää eri organisaation toimijat (sosiaalipalvelut, lastensuojelu, erikoissairaanhoido) saumattomaan yhteistyöhön yhteisissä asiakkuuksissa
Pääsy asianmukaiseen palvelutarpeen arviointiin ja tarpeenmukaisiin erityispalveluihin sujuu nykyistä nopeammin ja paremmin			
Tavoitteena, että asiakkaalla on yksi suunnitelma, johon linkittyvät kaikki tilanteen kannalta oleelliset toimijat.			
Horisontaalinen integraatio: Tavoitteena selkeä toimintamalli niihin tilanteisiin, kun asiakkaalla tarve useamman tahon erityisosaamiseen.			
Vertikaalinen integraatio: Erilaiset konsultaatiomallit, jalkautuvat palvelut ja digitaalisten palveluiden hyödyntäminen			

Pippuri: Monitoimijaisen arvioinnin ja työskentelyn kehittäminen

Yhteiset tavoitteet

Lapsi, nuori ja perhe keskiössä

Systemisen toimintakulttuurin omaksuminen

Perheterapeuttinen ymmärrys ja suhdeperustaisuus

Vanhemmuuden tukeminen – myös erotilanteissa (vastuuryhmien 2 ja 3 kanssa yhdessä)

Varhaiskasvatus, koulu ja vapaa-aikapalvelut mukana lapsen ja perheen tukemisessa

Digitaalisten palveluiden kehittäminen ja yhteenkoostaminen

Maahanmuuttajien ym. monikulttuurisuuden huomioiminen

Pippuri: Monitoimijaisen arvioinnin ja työskentelyn kehittäminen

Keinot

Henkilöstön ja asiakkaiden jatkuva osallistaminen mallien kehittämiseen

Sujuvat palveluun pääsyn väylät → kattavan ja toimivan palveluverkon rakentaminen

Yhteisistä toimintatavoista sopiminen: neuvottelukäytännöt, dokumentointi, työparityöskentely,

Asiakkaan vastuuhenkilön/omatyöntekijän selkiyttäminen

Johdon sitouttaminen

Mallien jalkauttaminen: tiedottaminen ja koulutukset

Monitoimijainen arviointi perhekeskustoimintamallissa

- Arviointia monella tasolla ja monesta näkökulmasta:
  - Toimijoina asiakas ja yksi tai useampia ammattilaisia
  - Arviointi osana kaikkea perustyötä
    - esim. lastenneuvolan vastaanotolla
  - Arviointi asiakasprosessin alkuvaiheessa
    - esim. palvelutarpeen arviointi (sosiaalihuoltolaki), hoidon tarpeen arviointi (terveydenhuoltolaki)
  - Arviointi osana pitkäjänteistä tukea, jatkumoa, prosessin kaikissa vaiheissa
    - tuen ja palveluiden vaikuttavuuden arviointi
  - Horisontaalinen integraatio: esim. koulun, perheneuvolan ja sosiaalityön yhteistyö
  - Vertikaalinen integraatio: esim. neuvolan ja lastensuojelun yhteistyö

Monitoimijaisen arvioinnin vertikaalinen integraatio

- Kun lapsella samanaikaisesti sekä matalan kynnyksen että erityis- ja vaativan tason palveluiden tarve
- Erityis- ja vaativan tason palveluita tarvitsevilla aina myös matalan kynnyksen palveluita (koulu, varhaiskasvatus, neuvola, kouluterveydenhuolto jne.)
- Monesta erillisestä arviosta ja suunnitelmasta kohti yhtä, yhtenäistä monitoimijaista arviota
- Tavoitteita mm.:
  - asiakkaan ”pallottelun” väheneminen
  - päällekkäisen työn karsiminen
  - asiakkaan tilanteen kokonaisvaltainen kartoittaminen
  - asiakkaan tarpeisiin vastaavan palvelukokonaisuuden rakentaminen

Monitoimijainen arviointi erityis- ja vaativan tason palveluiden näkökulmasta

- Monitoimijaisen arvioinnin avulla varmistetaan, että erityispalveluihin tulevat oikeat asiakkaat oikeaan aikaan
- Asiakkaan tilanteen huolellinen, monisuuntainen arviointi antaa parhaan lähtökohdan selkeiden tavoitteiden asettamiselle → yhteinen (kokoava) asiakassuunnitelma
- Yhteinen suunnitelma turvaa asiakkaalle vankan perustason pohjatuen erityispalvelun aikana

Monitoimijaisen arvioinnin viitekehys

Arvioinnin lainsäädännöllistä perustaa

- Sosiaalihuoltolaki 1301/2014
  - 36-37 § Palvelutarpeen arviointi
  - 41 § Monialainen yhteistyö
- Lastensuojelulaki 417/2007
- Terveydenhuoltolaki 1326/2010
- Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 338/2011
- Varhaiskasvatuslaki 36/1973
- Oppilas- ja opiskeluhuoltolaki 1287/2013

Monitoimijaista arviointia ohjaavat periaatteet

1. Lapsen oikeudet
2. Kokonaisvaltaisuus
3. Lapsikeskeisyys ja perhelähtöisyys
4. Suhdeperustaisuus, dialogisuus ja myönteinen tunnistaminen
5. Tuen ja palveluiden vaikutusten arviointi

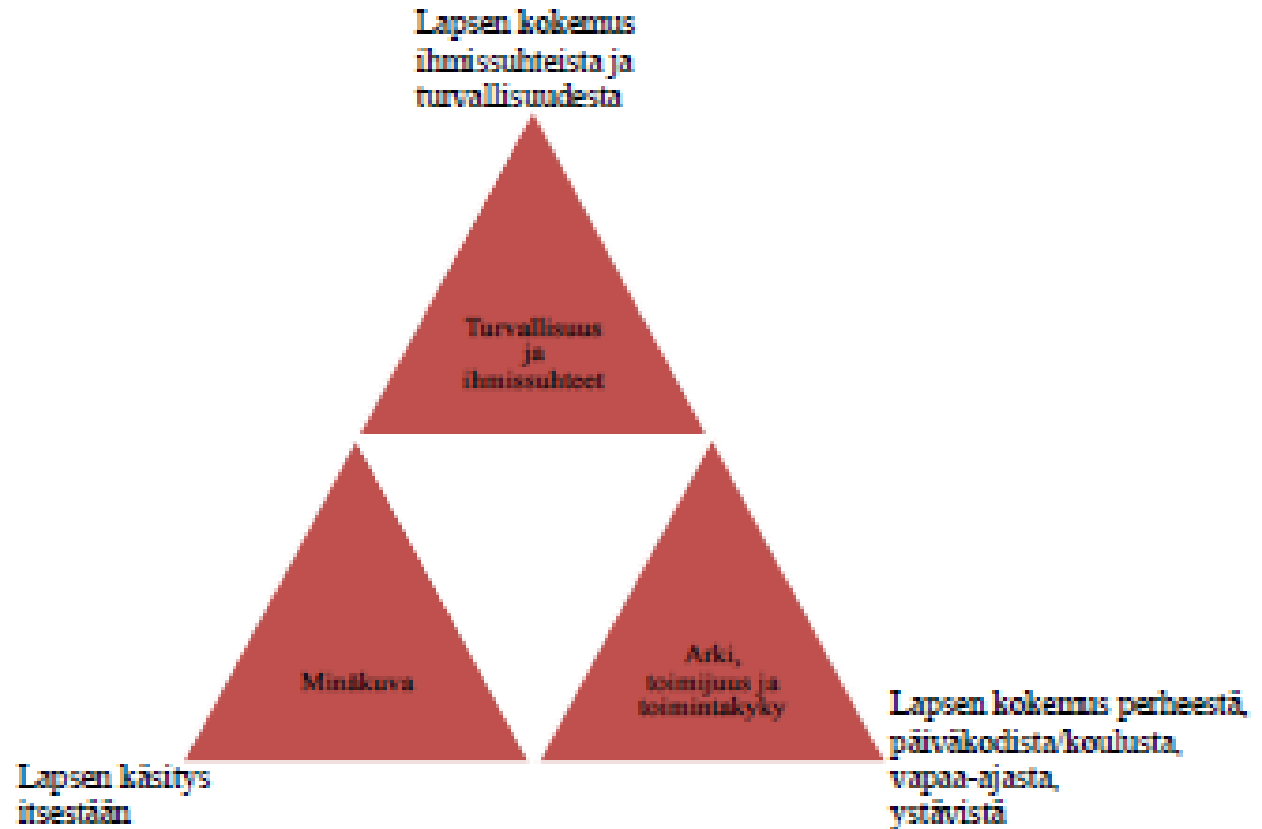
Lähde: Erityis- ja vaativan tason palvelujen työpajaprosessin raportit. Osana Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa. Työpaperi 26/2017. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki.

Arvioinnin tulos ei ole vain faktakokoelma

- Arvioinnissa tuotetaan yhteinen tulkinta lapsen ja perheen tuen tarpeista
- Yhdessä perheen kanssa rakennetaan eri toimijoilta saatavaan tietoon perustuvia hypoteeseja lapsen ja perheen tilanteesta sekä tuen tarpeista
- Arvioinnin johtopäätökset ovat dynaamisia ja tarkentuvat työskentelyn edetessä

Lähde: Erityis- ja vaativan tason palvelujen työpajaprosessin raportit. Osana Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa. Työpaperi 26/2017. Terveystieteiden tutkimuskeskus, Helsinki.

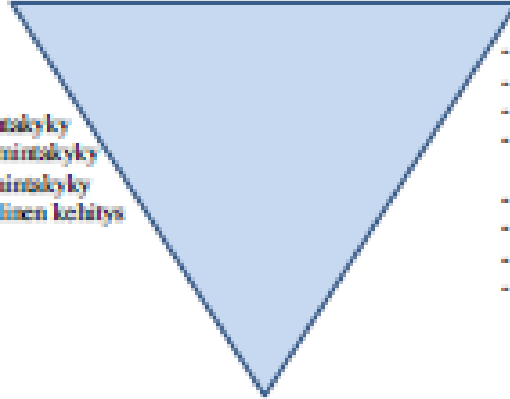
Lähde: Erityis- ja vaativan tason palvelujen työpajaprosessin raportit. Osana Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa. Työpaperi 26/2017. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki.

Kuvio 8. Lapsen tieto osana arviointia. Taustalla Fattore ym. (2009): lapsen hyvinvoinnin malli.

Lapsen terveys, kasvu ja kehitys

- Lapsen valvonnat
- Lapsen fyysinen terveys ja toimintakyky
- Lapsen psyykkinen terveys ja toimintakyky
- Sosiaaliset taidot/sosiaalinen toimintakyky
- Biomekaaninen tiedollinen ja tiedollinen kehitys

Vanhempana toimiminen ja suhde lapseen

- Vanhemmuuden valvonnat
- Huolenpito
- Turvallisuudesta huolehtiminen
- Kyky tukea lapsen taitoja ja toimintaa
- Kyky ymmärtää lapsen aistokulmaa
- Tunnesuhteen laatu
- Kyky asettaa asia mukaisia rajoja
- Vanhemman toiminnan pysyvyys ja ennustettavuus

Sosiaalinen hyvinvointi: perhe ja ympäristötekijät

- Lapsen läheisten terveys
- Toimeentulo
- Asuminen ja asumisympäristö
- Perheen historia
- Sosiaalinen ympäristö (ml. verkosto ja yhteisö)
- Palvelut ja lapsen kehitysympäristöt
- Päätteiden käyttö
- Väkivaltat

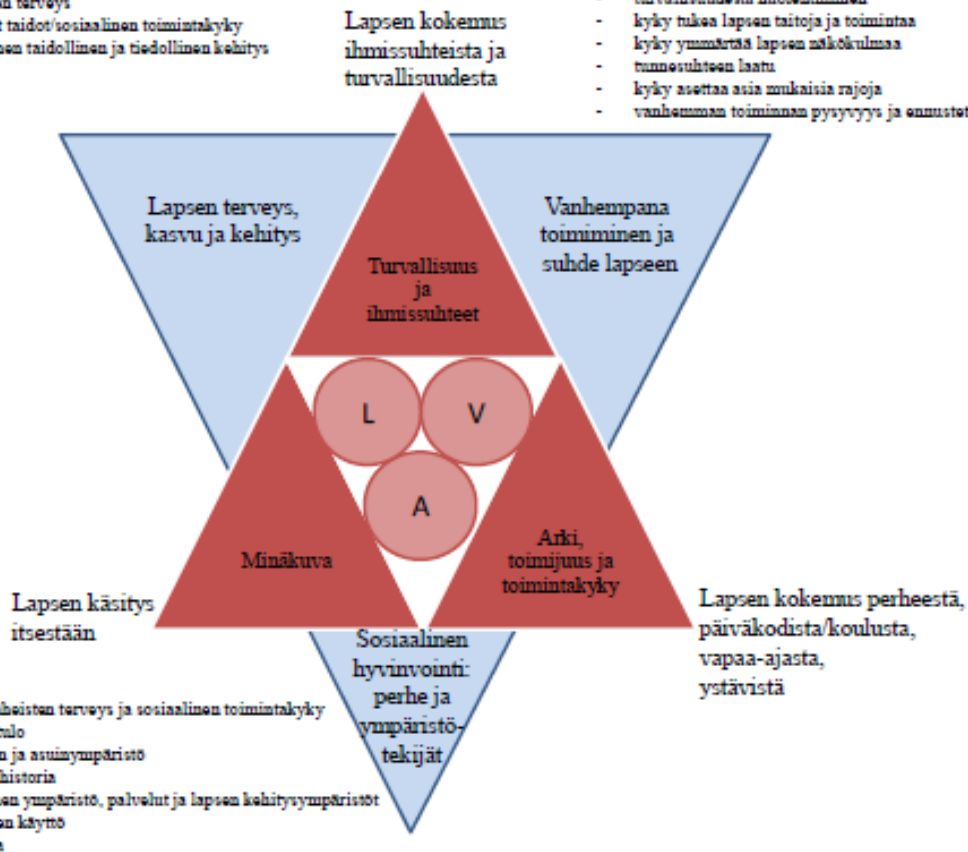
Lähde:Erityis- ja vaativan tason palvelujen työpajaprosessin raportit. Osana Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa. Työpaperi 26/2017. Terveystieteiden tutkimuskeskus, Helsinki.

Kuvio 9. Lapsen ja perheen hyvinvoinnin kokonaisuus.

Arvioinnin sisällöllinen kokonaisuus

- lapsen vahvuudet
- lapsen fyysinen terveys ja toimintakyky
- psyykkinen terveys
- sosiaaliset taidot/sosiaalinen toimintakyky
- itsemukainen taidollinen ja tiedollinen kehitys

- vanhemmuuden vahvuudet
- huolempito
- turvallisuudesta huolehtiminen
- kyky tukea lapsen taitoja ja toimintaa
- kyky ymmärtää lapsen näkökulmaa
- tunnesuhteen laatu
- kyky asettaa asiaa mukaisia rajoja
- vanhemman toiminnan pysyvyys ja ennustettavuus

Lähde: Erityis- ja vaativan tason palvelujen työpajaprosessin raportit. Osana Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa. Työpäperi 26/2017. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki.

Monitoimijaisen arvioinnin viitekehyksen soveltamismahdollisuudet eri palveluissa

- Matalan kynnyksen palveluissa
  - esim. laajat terveystarkastukset
  - esim. tilanteissa, joissa erityispalvelujen asiantuntija jalkautuu perustasolle
- Sosiaalihuollon palvelutarpeen arviossa ja lastensuojelun tarvetta arvioitaessa
- Erityispalveluiden asiakkuuden alkaessa ja sen aikana

Lähde: Erityis- ja vaativan tason palvelujen työpajaprosessin raportit. Osana Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa. Työpaperi 26/2017. Terveystieteiden tutkimuskeskus ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki.

Ideointia pienryhmissä

Miten lapsen ja perheen tilannetta arvioidaan vuonna 2027?

- 4-3-5-menetelmä (vrt. 6-3-5)
  - 4 hengen ryhmiä
  - 3 ideaa/henkilö, erillisille papereille
  - 5 min./kierros, 4 kierrosta
  - Jatketaan toisen aloittamaa ideaa

Työryhmän työskentely

Jatkokehittäminen

- Arviointityöskentelyn edellytysten turvaaminen
  - Yhteensovittava johtaminen
  - Yhteisen osaamisen varmistaminen
  - Asiakastietojärjestelmien kehittäminen
  - Lainsäädännöllisten kysymysten selvittäminen
  - Arviointia koskevien kokeilujen mahdollistaminen ja niihin liittyvä tutkimus
- Viitekehityksen teemojen ja niihin liittyvien tiedon keräämisen välineiden kuvaaminen
  - lomakkeet ym. keskeiset välineet
  - mitkä osa-alueet erityisen tärkeitä missäkin tilanteissa
- Arviointiprosessin selkiyttäminen
  - mm. keskeiset tapaamiset ja dokumentointi
- Tiedon analysoinnin ja yhteisten johtopäätösten tekemisen selkiyttäminen osana dokumentoinnin kehittämistä
- Mallin pilotointi ja jatkokehittäminen
- Teoriapohjan vahvistaminen

Työryhmän tavoitteet

- Työskentelyn pohjana Lape-työpajaraportin viitekehys (dia 30)
- Tarkemmat tavoitteet määritellään työryhmässä
  - Kotitehtävä: Ryhmän tavoitteiden ja toimenpiteiden konkretisointi: palautus Marialle 14.9.2017 mennessä
  - Vastausten käsittely seuraavalla kerralla: sovitaan ja aikataulutetaan konkreettiset tavoitteet ja toimenpiteet

Työryhmän kokoonpano (täydentyy vielä)

- Pippuri-hankkeen projektikoordinaattorit
  - Nanna Miettunen, erityis- ja vaativan tason palvelut
  - Sari Miettinen, erityis- ja vaativan tason palvelut
  - Maria Antikainen, perhekeskustoimintamalli
- Marianne Aalto-Siiro, kehittäjäsosiaalityöntekijä, Tampere
- Mirka Forsström, johtava sosiaalityöntekijä, Pirkkala
- Leena Kaarineva, koulukuraattori, Tampere
- Jenni Kilpinen, lasten ja nuorten psykologi, Urjala
- Tiina Koivulahti, varhaiskasvatuksen erityisopettaja, Hämeenkyrö
- Suvi Niemi, sosiaalityöntekijä, Virrat
- Laura Parviainen, kokemusasiantuntija, Tampere
- Kati Paulaniemi, osastonhoitaja, nuorten kuntoutusosasto, Tays kehitysvammahuolto
- Taru Räsänen, rehtori, Orivesi
- Tarja Sipponen/Päivi Kantell, vammaispalvelut, Tampere
- Pia Turvala, terveydenhoitajien esimies, Hämeenkyrö
- Tuija Ukkonen-Erenius, yhdyspintasosiaalityöntekijä, Tampere
- Teija Virtanen, sosiaalityöntekijä/lastenvalvoja, Akaa
- *PSHP:n edustajat?*
- *Aikuisten palvelut?*
- *Maahanmuuttajapalvelut?*

Työryhmän tapaamiset

- Ma 21.8. klo 13-15
  - Ke 27.9. klo 9-11
  - Ma 30.10. klo 13-15
  - Ti 28.11. klo 9-11
-
- Kaikki tapaamiset pidetään Pikassoksen tiloissa (Åkerlundinkatu 2 A, 3. krs, Tampere).

Linkkejä

Erityis- ja vaativan tason palvelujen työpajaprosessin raportit. Osana Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmaa. Työpaperi 26/2017. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Helsinki. (Erityisesti osa 1, monitoimijainen arviointi.)

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/134652/TY%c3%962017_26_Ty%c3%b6pajaprosessit_1.6.17_web.pdf?sequence=3

Petrelius P ym. (toim.) 2016. Lapsen elämäntilanteen ja tuen tarpeiden lapsikeskeinen, monitoimijainen arviointi. Tietoa lastensuojelun kehittämisen pohjaksi. Työpaperi 33/2016. THL, Helsinki.

<http://www.julkari.fi/handle/10024/131363>

THL:n Lape-työpajat 2016. Verkkolähettykset ja diaesitykset.

<https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape-/lape-tyopajat/yhteiset-tyopajat/2.9.2016-tyopaja>

<https://www.thl.fi/fi/tutkimus-ja-asiantuntijatyo/hankkeet-ja-ohjelmat/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape-/lape-tyopajat/matalan-kynnyksen-palvelujen-tyopaja/tyopaja-31.10.2016>

Lastensuojelutarpeen selvityksen kehittäminen Väli-Suomessa (LasSe) -hanke. Loppuraportti ym. materiaalit. Pikassos 2015.

<http://www.pikassos.fi/aineistot/viewcategory/56-lasse>

Vuosaaren monitoimijainen palvelutarpeen arviointi

<https://www.slideshare.net/THLfi/vuosaaren-monitoimijaisen-palvelutarpeen-arvioinnin-kokeilu>

http://www.socca.fi/files/5656/Lastensuojelun_paikalliset_kehittamiskokemukset_Helsinki_Anita_Lindfors_19.9.2016.pdf

<https://www.slideshare.net/THLfi/neuvolapivt-2016-pienin-kokeilu-in-kohti-perhekeskusta>

Yhteystiedot

Monitoimijainen arviointi
Projektikoordinaattorit

Pirkanmaan Lapsi- ja perhepalveluiden kehittäminen - PIPPURI

Nanna Miettunen

Puh. 050 349 5610

nanna.miettunen@pikassos.fi

Sari Miettinen

Puh. 050 360 7558

sari.miettinen@pshp.fi

Maria Antikainen

Puh. 040 335 7688

maria.antikainen@valkeakoski.fi

Kiitos!

 #lapemuutos

stm.fi/hankkeet/lapsi-ja-perhepalvelut